

Çizelge 2 - Dünya Alışılmış Enerji Kaynakları Rezervleri (1981 Yılı)

Kaynak	Görünür Çıkarılabilir Rezerv		Tahmini Eklenebilir Kaynak	
	1021 Joule	10 [^] TET	10 ²¹ Joule	10 ⁹ TET
Kömür	20,3	693,2	296,0	10102,4
Hidrokarbonlar	11,2	381,7	50,8	1 733,6
Uranyum (x)	1,9	65,7	² *6	88,8
Toplam	33,4	1140,6	349,4	11 924,3

(x) Yalnız U 235'İN radyoaktif fizyon maddesidir.
Kaynak (2)

Çizelge 3- Dünya Enerji Rezervleri (Ekonomik Olanlar)

Bölge	Kömür	Petrol	Doğal Gaz	(10 ⁹ TET)
				Toplam
Batı Avrupa	90,5	4,5	4,5	1003
Doğu Avrupa	211,3	13,0	313	256,2
Batı Asya ve Kuzey Afrika	8,3	81,5	32,9	122,7
Güney Afrika	25,3	—	-	25,3
Kuzey Amerika	195,3	6,5	9,1	210£
Latin Amerika	4,5	14,0	«5,3	233
Ç.H.C.	99,0	4,0	03	108,8
Güney Doğu Asya	16,2	3 ^	23	22,3
Avustralya	365	0,4	1,2	38,1
Dünya	687,5	127^	88,7	903,4
Toplam İçindeki Oran	%76,1	% 14,1	% 93	%100

Kaynak (2)

Dünyada görünür çıkarılabilir ham petrol rezervi 89 140 000 000 ton'dur. Sıvı doğal gaz 1 505 000 000 ton, doğal gaz ise 74 100 milyar m³ 'tür. Bu rezervlerin büyük bir kısmı kalkınmakta olan ülkelerdedir. Dünya ham petrol ve doğal gaz rezervlerine ait ayrıntılı bilgiler Ek Çizelge 4'de verilmektedir.

Dünya İspatlanmış kömür rezervi 1 081 10⁹ ton'dur. Ancak, bunun 693 10⁹ tonu çıkarılabilir rezervedir. Bu rezervin yaklaşık yarısı S.S.CJ3. ve Doğu Avrupa ülkelerindedir. Dünya kömür rezervleri Ek Çizelge 5'te gösterilmiştir.

2.2. Rezervler Açısından Türkiye

Türkiye rezervleri açısından burada ayrıntılı bilgi vermeğe kanımızca gerek yoktur. Ancak şu çarpıcı noktaları sıralamakta yarar vardır.

1980 yılına kadar yapılan aramalar sonucunda, dünya metalik madenlerinin % 0,4*11, sanayi hammaddelerinin % 1,4'ü ve enerji hammaddelerinin de % 0,1'İ İran Türkiye'de bulunduğu saptanmıştır. Kısaca belirtmeye çalışırsak bugünkü verilere göre Türkiye, dünya maden rezervlerinin %0,3'üne sahiptir.

Çizelge 4'ten de görüldüğü gibi, sahip olduğumuz en Önemli maden rezervimiz-bor tuzlarıdır. (Dünya rezervlerinin 2/3'ü). Bunu sırasıyla barit (% 6,86), asbest (% 4,7), volfram (% 2,59), Antimuan (% 2,53) ve Civa (% 1,11) izlemektedir.

Türkiye, dünya üretiminde önemli rol

oynadığı kromit ve magnezit rezervleri bakımından zengin değildir. Dünya krom rezervinin % 0,32'si ne, magnezit'in ise ancak % 0,12'ane sahiptir.

Türkiye sanayi hammaddeleri rezervleri yönünden metalik ve yakıt madenlerine göre daha iyi bir konuma sahiptir.

Çizelge 4 - Dünya Maden Rezervlerinde Türkiye'nin Yeri *

	Birimi (ton)	Türkiye Rezervi	Dünya Rezervi	Dünya Rezervi İçinde Türkiye'nin % Payı
Metalik Madenler				0,4
Bakır	10*	2,4	550	0,43
Kurşun	"	1,1	157	0,70
Çinko	"	216	241	108
Kromit	"	11,5	3541	0,32
Civa	103	2,1	186	1,13
Antimuan	"	109,0	4305	2,53
Volfram	106	0,07	2,6	2,69
Boksit	10*	0,27	23	1,17
Demir	"	0,2	94	021
Endüstri Hammaddeleri				1,4
Magnezit	106	11	8763	0,12
Bor tuzları	"	1050	1590	660
Fosfat	"	60	70920	0,08
Barit	"	16	233	6,86
Asbest	"	6	123	4,87
Enerji Hammaddeleri				04
Taş kömürü	10*	02	663	0,03
Linyit	"	42	2410	0,17
Petrol	"	0057	570	0,01

(*) 1980 Yılı Verilerine göre
Kaynak (3,4, 5, 6,7,8)